

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 20 квітня 2022 р. Харків. Право. 2022. 430 с.

Отримано 01.05.2022

УДК 340.0:342.7:351.74

НАЙДА В. О.,

дознавач сектору дізнання

Харківського районного управління поліції № 2,

голова Школи наукового лідерства

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3072-7326>

ДО ПИТАННЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗВО МВС В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану здобувачі освіти закладів вищої освіти МВС України (далі - ЗВО МВС України) часто стикаються зі стресовими ситуаціями, обмеженими можливостями доступу до комп'ютерної техніки, інформаційних ресурсів, а також недостатністю базових побутових умов для повноцінної реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Проте в окресленій ситуації надзвичайно актуалізуються неформальні освітні можливості, самостійна діяльність здобувачів освіти ЗВО МВС України, спрямована на творче вираження індивідуального досвіду життя та служби в умовах воєнного стану, його аккумуляцію та втілення у віршах, есе, історіях, оповіданнях. Такий досвід, втілений у творчих роботах іноземною мовою, є потужним інструментом висвітлення поточної ситуації на Україні на міжнародній арені, своєрідною формою документування воєнних злочинів на території України, а також політично нейтральною сферою для єднання активістів з різних країн світу навколо підтримки України.

Постає питання визначення особливостей реалізації, конкретних форм і напрямків творчої діяльності здобувачів освіти ЗВО МВС України в умовах воєнного стану. Так, під останньою ми розуміємо ініціативну багатовекторну діяльність здобувачів освіти, спрямовану на створення літературних(есе, оповідань), графічних(плакати), аудіовізуальних та інших творів, що мають культурну цінність та зображають образ життя людей в умовах воєнного стану, їх думки, ідеї, прагнення, пережитий особистий досвід, знакові події із життя держави та міжнародного співтовариства з їх подальшим висвітленням та популяризацією, яка ідейно, мотиваційно, організаційно, фінансово підтримується керівництвом ЗВО МВС України, науково-педагогічним складом, іншими внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами освітніх програм ЗВО МВС України, а також міжнародними організаціями. При цьому в умовах воєнного стану саме літературному напрямку творчої діяльності здобувачів надається першочергове значення з огляду на його доступність та незалежність від електроенергії та інших спеціальних умов та пристроїв.

Водночас, аналізуючи досвід організації творчої діяльності Школи наукового лідерства Харківського національного університету внутрішніх справ (далі – Школа наукового лідерства ХНУВС) у період воєнного стану, доречно виділити основні її особливості, які необхідно враховувати при її організації.

1. Незалежність від технічних приладів, доступу до електроживлення, особливих умов робочого місця тощо. Ця особливість багато в чому пов'язана з ідейною основою творчої діяльності здобувачів освіти в період воєнного стану, коли ідея(донесення власних емоцій, переживань, світоглядних основ буття через творчість) є вищою за

безпекові, побутові, технічні обмеження. Також ця особливість також вимагає від здобувачів освіти високого рівня самоорганізації та уміння змістовно наповнювати вільний час. Так, у ході підготовки есе для збірки творчих робіт учасників Школи наукового лідерства ХНУВС та їх батьків «Думки про Україну», присвячених осмисленню життя, служби та особистісного розвитку в умовах війни, курсантка 3-го курсу факультету №1 ХНУВС Вікторія Колесник через неможливість скористатися комп'ютерною технікою надіслала своє есе, написане власноручно на аркуші паперу.

2. Спрямованість на осмислення різних аспектів життя громадян під час російсько-української війни, висвітлення життєвих історій здобувачів освіти, їх батьків, міст та держави в цілому, у тому числі осмислення особистості поліцейського та феномену служби в поліції в умовах воєнного стану: принципово нової ролі керівника, колективу, дисципліни тощо. Так, учасниками Школи наукового лідерства ХНУВС наразі підготовлено 16 есе обсягом 2-3 сторінки про досвід життя та служби в умовах воєнного стану.

3. Організуюча роль керівництва ЗВО МВС України, науково-педагогічного складу, фахівців факультетів, інших внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів освітніх програм ЗВО МВС України, у тому числі курсантсько-студентського самоврядування, наукових шкіл та ініціативних груп. Важливо зазначити, що така організуюча роль має виходити за межі стандартних управлінських рішень, засідань колективів, планів роботи тощо. Постає необхідність новітнього розуміння принципу «fitness for purpose», який широко застосовується при оцінюванні якості вищої освіти, тобто достатності, адекватності засобів, що задіяні при вирішенні конкретної мети. Такі необхідні засоби в умовах воєнного стану перебувають у постійному русі, трансформації. Наприклад, Школою наукового лідерства було змінено вимоги щодо подачі щотижневих звітів учасників у чітко окреслений для цього день, це відбувається за першої можливості доступу до комунікаційних ресурсів.

4. Фінансова, організаційна, інформаційна підтримка провідних закордонних освітніх наукових інституцій, а також міжнародних організацій, спрямована на проєкти громадян України, у тому числі здобувачів освіти, спрямовані на висвітлення та систематизацію індивідуального пережитого досвіду молодих людей в умовах воєнного стану. Для участі у подібних програмах навіть не потрібна реєстрація відповідної громадської організації. Це може бути як конкретна особа (здобувач освіти чи викладач ЗВО МВС України), так і не зареєстрована ініціативна група. Так, Школою наукового лідерства в період воєнного стану було розроблено міжнародну проєктну заявку «Scientific, creative, social manifestations of peace through the eyes of young people» («Наукові, творчі, соціальні прояви миру очима молоді») в рамках конкурсу національних сателітів від мережі Eastern European Network for Citizenship Education (EENCE), міжнародну проєктну заявку «Stories of Victory» («Історії Перемоги» в рамках програми підтримки творчої та журналістської спільноти України «Documenting Ukraine» від Єльського університету, міжнародну проєктну заявку «Our victory in our words» («Наша перемога в наших словах») в рамках програми підтримки проєктів стипендіатів усіх наборів Фонду Конрада Аденауера в Україні, яка наразі вже схвалена та отримує фінансування. Усі вищеприписані ініціативи присвячені творчому осмисленню досвіду життя та служби здобувачів освіти в період воєнного стану.

Виокремлені нами особливості творчої діяльності здобувачів не можна вважати вичерпними, проте вони розглядаються автором як основні та найбільш характерні саме для організації діяльності здобувачів освіти, які є учасниками Школи наукового лідерства, та втілюються у наступних організаційних формах:

- написання здобувачами освіти есе, віршів, присвячених життю та службі в умовах воєнного стану, емоціям, прагненням, а також опису повсякденного життя, побутових

умов, волонтерського досвіду. При цьому важливим моментом при втіленні цієї форми творчої діяльності є висвітлення конкретних життєвих історій з максимальною об'єктивністю, що дозволяє, в свою чергу, на такому творчому рівні документувати воєнні злочини проти громадян України;

- збирання, редагування, систематизація та подальша публікація збірок есе та віршів. Зазначимо, що ця форма задля забезпечення максимальної ефективності потребує консолідованої роботи керівництва ЗВО МВС України, науково-педагогічного складу та зовнішніх партнерів - видавництв, міжнародних організацій-грантодавців;

- створення відео та короткометражних фільмів як форма творчого осмислення. При цьому в умовах воєнного стану максимально спрощуються технічні вимоги до таких відео, максимальна увага приділяється їх змістовному наповненню. Наприклад, учасниками Школи наукового лідерства курсантом 3-го курсу факультету 1 ХНУВС №1 Микитою Белєвцовим та курсанткою 2-го курсу факультету №1 ХНКВС Владиславою Балерою, а також головою Школи наукового лідерства Віталієм Найдю було відзнято три відео про несення служби здобувачами освіти в територіальних органах поліції, участь у волонтерських проєктах та творчу діяльність - зачитування авторського віршу на відео[1];

- реалізація здобувачами соціальних проєктів, спрямованих на розвиток дитячої творчості. Так, старшою учасницею Школи курсанткою 2-го курсу факультету №1 ХНУВС Владиславою Балерою реалізується проєкт "Support", одним із напрямків якого є функціонування літературного гуртка для дітей молодшого шкільного віку[2];

- створення міжнародних творчих проєктів. Характерні риси та конкретні приклади реалізації цього напрямку діяльності вже були описані вище через призму відповідної особливості творчої діяльності. Варто лише відзначити принципову важливість у запропонованій формі володіння англійською як мовою міжнародного спілкування;

- супровідна творча діяльність, яка не є самоціллю, а виступає як додаткова, забезпечуюча щодо інших заходів, робіт тощо. Так, наприкінці вебінару "Хімічна безпека", організованого Школою наукового лідерства, спікеру доценту кафедри природничо-математичної освіти і технологій Київського університету ім. Бориса Грінченка Василю Заплатинському було презентовано креативну подяку, розроблену курсантом 2-го курсу факультету № 1 ХНУВС Олексієм Рачинським[3].

Список бібліографічних посилань

1. Україна потребує нашої допомоги! (відео) / ХНУВС. URL: <https://univd.edu.ua/uk/news/12539> (дата звернення: 03.05.2022).

2. Учасниця Школи наукового лідерства ХНУВС реалізує освітній онлайн-проєкт «Support» для школярів / ХНУВС. URL: <https://univd.edu.ua/uk/news/12551> (дата звернення: 05.05.2022).

3. Участь у вебінарі «Хімічна безпека» / ХНУВС. URL: <https://univd.edu.ua/uk/news/12775> (дата звернення: 07.05.2022).

Отримано 10.05.2022

